

УДК 159.9.072.59:159.942.2

DOI 10.26565/2225-7756-2026-80-13

І.В. КРЯЖ (Ірина Володимирівна Кряж)

доктор психологічних наук, доцент,
професор ЗВО кафедри прикладної психології,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи 4, Харків, Україна
E-mail: ikryazh@karazin.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9616-5891>

І.М. ЛОГВІНЕНКО (Ірина Миколаївна Логвіненко)

магістрантка факультету психології,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи 4, Харків, Україна
E-mail: logvinco@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-8357-0161>

УКРАЇНОМОВНА АДАПТАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ТРИВОГИ (EAQ) ДЛЯ ПІДЛІТКІВ

В статті подані результати розробки та перевірки українськомовної адаптації опитувальника екзистенційної тривоги EAQ для підлітків. До вибірки увійшли 141 учень 10-11 класів у віці 14-17 років ($M=15,8$ років, $SD=0,71$), з них 85 дівчат та 56 хлопців. В ході аналізу факторної структури опитувальника встановлено, що зворотні твердження, в яких йдеться про відсутність почуття провини, про покладання на долю, а також про відсутність сумнівів у колишніх смислах, заважають діагностичі екзистенційної тривоги. Запропоновано скорочений опитувальник з 7 пунктів, до якого включено шість тверджень з описом трьох типів проявів екзистенційної тривоги разом з твердженням про віру у сенс життя в цілому. Надано емпіричні підстави для розгляду екзистенційної тривоги як однофакторного конструкту. Підтверджено внутрішню узгодженість ($\omega = 0,76$) скороченої українськомовної версії опитувальника екзистенційної тривоги для підлітків (EAQ-UA). Помірні позитивні кореляції екзистенційної тривоги з показником тривоги за шкалою Бека та з показниками еко-тривоги, а також слабкіші за них негативна кореляція із задоволеністю життям та позитивна кореляція з негативними переживаннями підтверджують конвергентну валідність. Відсутність значущої кореляції з позитивними переживаннями та слабка кореляція з еко-румінаціями свідчать про дискримінантну валідність EAQ-UA.

Ключові слова: екзистенційна тривога, суб'єктивне благополуччя, еко-тривога, конфірмаційний факторний аналіз, психометрична оцінка, підлітковий вік

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

Екзистенційна тривога є фундаментальним психологічним феноменом, що виникає внаслідок усвідомлення людиною обмеженості власного існування, свободи вибору, екзистенційної ізоляції та відсутності універсального сенсу життя (Yalom, 1980; Франкл, 2016). Екзистенційна тривога є тим внутрішнім імпульсом, який виникає під час зіткнення людини з життєвими кризами та складними обставинами, тоді як екзистенційні ресурси слугують засобами, що сприяють подоланню цих труднощів. У підлітковому віці цей стан набуває особливої гостроти через інтенсивні фізіологічні, когнітивні та соціальні зміни, що супроводжують формування самосвідомості, ідентичності та світогляду (Erikson, 1968). У цей період підлітки стикаються з новими можливостями та обмеженнями. Усвідомлення власної смертності та кінцевості буття, необхідність прийняття важливих життєвих рішень часто призводять до виникнення екзистенційної тривоги – глибокого почуття занепокоєння, пов'язаного з фундаментальними питаннями людського існування: зі свободою вибору, відповідальністю, смертю та сенсом життя, неминучим досвідом екзистенційної ізоляції та відсутністю єдиного,

об'єктивного сенсу життя. Як зазначає І. Ялом у своїй праці "Екзистенційна психотерапія": "Екзистенційна тривога є наслідком нашого зіткнення з "даностями" існування" (Yalom, 1980). В юності така тривога набуває особливої інтенсивності, що може проявлятися як у конструктивній рефлексії, так і у деструктивних формах, включаючи депресію чи суїцидальні думки (Weems et al., 2004).

Екзистенційна тривога, як фундаментальний психологічний конструкт, відображає емоційні реакції на онтологічні загрози людського існування, такі як смерть, безглуздість та фундаментальна самотність (Tillich, 1952; Glas, 2003). Цей феномен, вперше систематизований у філософсько-теологічних працях Пола Тілліха, набуває особливого значення в контексті сучасної психометрії, де вимірювання екзистенційних переживань сприяє глибшому розумінню психопатології, стресу та кризових станів (Yalom, 1980; Fuchs, 2013). У психологічній літературі екзистенційна тривога диференціюється від нейротичних форм тривоги, оскільки стосується не конкретних загроз, а базових аспектів буття, що робить її релевантною для клінічних, гуманістичних та екзистенціальних підходів до терапії (Cooper, 2003; Bruggen & Glas, 2014).

Як цитувати: Кряж, І.В., Логвіненко, І.М. (2026). Українськомовна адаптація опитувальника екзистенційної тривоги (EAQ) для підлітків. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, (80), 111-118. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2026-80-13>

In cites: Kryazh, I., Logvinenko, I. (2026). Ukrainian Existential Anxiety Questionnaire (EAQ) adaptation for Adolescents. *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series Psychology*, (80), 111-118. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2026-80-13> (In Ukrainian)

© Кряж, І.В., Логвіненко, І.М., 2026; CC BY 4.0 license

Антропогенні екологічні зміни, такі як кліматичні кризи, руйнація природного оточення, стихійні лиха та їх соціально-економічні наслідки, ставлять під загрозу майбутнє людства, посилюючи екзистенційну тривогу (Weems et al., 2025). Певною групою ризику стає молодь, яка є більш вразливою до глобальних загроз (Cianconi et al., 2023). Дослідження показують, що екологічні стресові фактори, зокрема психотерапевтичні синдроми, спричинені зміною клімату, можуть активізувати екзистенційні страхи, пов'язані з невизначеністю майбутнього та відчуттям безсилля перед глобальними викликами (Cianconi et al., 2023). У цьому контексті підлітки, які переживають період кризи ідентичності, стають особливо чутливими до впливу зовнішніх факторів, таких як геополітична нестабільність, природні катастрофи, війна чи втрата близьких, що поглиблюють їхній психоемоційний дискомфорт та посилюють екзистенційну тривогу. Дослідження підлітків, які пережили стихійне лихо, встановили поширення екзистенційної тривоги та її зв'язок з посттравматичним стресовим розладом та симптомами депресії (Weems et al., 2016).

Для емпіричного вивчення екзистенційної тривоги розроблено низку вимірювальних інструментів, проаналізованих в огляді van Bruggen et al. (2014). Дослідницьким інструментом, який найбільшою мірою відповідає вимогам валідності та надійності й може бути взятий як основа для розробки нових шкал, було визнано Existential Anxiety Questionnaire (EAQ), розроблений Weems et al. (2004) на основі концептуалізації теорії Тіллаха (van Bruggen et al., 2014; van Bruggen et al., 2017).

Опитувальник EAQ складається з 13 пунктів і охоплює три основні виміри: тривога смерті та долі, порожнеча та безглуздість, вина та засудження. Така трифакторна структура була підтверджена на кількох вибірках дорослих та вибірці старших підлітків (Weems et al., 2004; Berman et al., 2006). Психометрична перевірка оригінальної версії EAQ показала прийнятну внутрішню узгодженість опитувальника в цілому ($\alpha = 0.71$ та 0.76 для двох вибірок дорослих, 0.71 – у вибірці підлітків) та підтвердила конвергентну валідність через значні кореляції зі шкалами депресії, тривоги та дистресу, а також – у вибірці підлітків – зі шкалами ідентичності (Weems et al., 2004; Scott & Weems, 2013). Хоча надійність кожної з трьох субшкал окремо (тривога смерті та долі, порожнеча та безглуздість, вина та засудження) не була підтверджена, були всі підстави для використання опитувальника як надійного та валідного інструменту вимірювання загального показника екзистенційної тривоги. EAQ став основою для подальших адаптацій, включаючи версії для дітей, молоді та переклади різними мовами, такими як іспанська, китайська, нідерландська, польська та словацька (Weems et al., 2024).

У 2017 EAQ було взято за основу для розробки опитувальника екзистенційних занепокоєнь «The Existential Concerns Questionnaire» (van Bruggen et al., 2017). Автори розширили спектр екзистенційних переживань, додавши нові пункти та охоплюючи п'ять тем: смерть, безглуздість, провинна, соціальна ізоляція, ідентичність. Перевірка факторної структури опитувальника свідчила про домінування загального

виміру, який інтегрує в одному показнику різні аспекти екзистенційної стурбованості.

Незважаючи на широке застосування EAQ у англійських та європейських вибірках, відсутність валідизованих україномовних інструментів обмежує дослідження екзистенційної тривоги в пострадянському культурно-психологічному контексті, де соціальні фактори, такі як колективна травма, геополітична нестабільність та духовні кризи, провокують онтологічні страхи.

Мета емпіричного дослідження: створення та психометрична оцінка україномовної версії опитувальника екзистенційної тривоги для підлітків (EAQ) (Weems et al., 2004; Weems, 2024). Дослідження спрямоване на вивчення факторної структури, надійності та валідності цього інструменту в українському культурному контексті, враховуючи специфіку впливу сучасних екологічних і соціальних викликів на психічне здоров'я молоді.

Методи дослідження

Учасники та процедура. У дослідженні взяли участь 141 респондент віком 14-17 років ($M=15,8$ років, $SD=0,71$; 85 дівчат та 56 хлопців) – учні 10-11 класів комунальних закладів "Харківський ліцей № 66 Харківської міської ради", "Харківський ліцей № 12 Харківської міської ради", "Харківський ліцей № 23 Харківської міської ради". Учасникам дослідження було запропоновано заповнити Google Form, яка складалась з соціально-демографічної частини та питань психодіагностичних методик. Від всіх респондентів була отримана інформована згода на участь в опитуванні та на подальше використання наданих відповідей.

Інструменти дослідження.

"Опитувальник екзистенційної тривоги" (Existential Anxiety Questionnaire — EAQ) в модифікації для дітей та підлітків, запропонований Laurie Petch та Enrique Varela (Weems, 2024). Адаптація українською мовою здійснювалася відповідно до загальноприйнятої процедури подвійного перекладу: спочатку було здійснено прямий переклад з англійської мови, після чого — зворотний переклад, результати якого були узгоджені з експертами-психологами з урахуванням культурного та семантичного контексту. Після цього здійснено експертне редагування та апробацію на вибірці респондентів підліткового віку.

Англійський опитувальник складається з 13 пунктів, на які юні респонденти відповідають, згідно версії E. Varela, за трибальною шкалою: 1 бал — зовсім ні; 2 бали — трохи; 3 бали — дуже (у вихідному опитувальнику для дорослих використовувалася бінарна шкала відповідей: «так» або «ні») (Weems, 2024). Твердження поділяються на прямі (наприклад, «Я часто думаю про старіння і смерть») та зворотні («Мене не хвилює те, що зі мною буде»), всього 6 прямих та 7 зворотних (додатки 1 та 2). Даний інструмент розроблено з метою діагностики індивідуальних переживань, пов'язаних з фундаментальними екзистенційними темами — зокрема страхом смерті, почуттям провини, проблемою сенсу життя.

Для перевірки конвергентної та дивергентної валідності «Опитувальника екзистенційної тривоги» 60 підліткам додатково було запропоновано відповісти на питання ще чотирьох опитувальників, що вимірюють суб'єктивне благополуччя та різні аспекти тривоги:

Шкала позитивних і негативних переживань (SPANE) в україномовній адаптації (Олефір, Боснюк, & Малофейкіна, 2021) – складається з 12 прикметників, з яких 6 описують позитивні переживання (наприклад, «добре») та 6 – негативні (наприклад, «погано»). Показник внутрішньої надійності ω Макдональда склав 0,85 для позитивних та 0,79 для негативних переживань.

Шкала задоволеності життям Е.Дінера в україномовній адаптації (Олефір, Боснюк, 2024) – складається з 5 тверджень (наприклад, «Переважно моє життя близьке до мого ідеалу»). ω Макдональда склав 0,77.

Шкала екологічної тривоги Т.Хогг в україномовній адаптації HEAS-UA (Кряж, Баранов, 2025) складається з 13 пунктів, які оцінюють чотири виміри еко-тривоги: афективні симптоми (приклад: «Неможливість зупинити або контролювати занепокоєння»), $\omega = 0,84$; румінація (приклад: «Нездатність перестати думати про шкоду для навколишнього середовища»), $\omega = 0,86$; поведінкові симптоми (приклад: «Труднощі зі сном»), $\omega = 0,64$; тривога щодо власного впливу (приклад: «Відчуття тривоги щодо впливу Вашої особистої поведінки на Землю»), $\omega = 0,74$.

Шкала тривоги Бека (Beck Anxiety Inventory, BAI) в україномовній адаптації (УКІПТ) для попередньої оцінки ступеня вираженості тривожних розладів містить перелік 21 симптому тривоги (приклад: «Відчуття оніміння або поколювання в тілі»), $\omega = 0,87$.

Розглядаючи екзистенційну тривогу як емоційну відповідь на онтологічні загрози людського існування, ми очікували близькі до високих кореляції з тривогою за шкалою Бека та афективними й поведінковими проявами еко-тривоги, помірні кореляції із задоволеністю життям (негативний зв'язок) та негативними переживаннями. Разом з тим, враховуючи онтологічну сутність екзистенційної тривоги, ми припускали, що кореляції з позитивними переживаннями та нав'язливими думками екологічного змісту будуть низькими.

Статистичний аналіз був проведений у програмному середовищі JASP (версія 0.19.2). Був здійснений конфірмаційний факторний аналіз з естиматором ULSMW (метод діагонально незважених мінімальних квадратів), який не вимагає нормального розподілу (гіпотеза про багатовимірну нормальність розподілу не підтвердилася: асиметрія Мардіа = 558,1, р

< .001) і є оптимальним для порядкових даних з кількістю градацій, меншою за 5, отриманих на невеликих вибірках (Sellbom, Tellegen, 2019; Bagheri, Saadati, 2021). Аналізу піддавалася матриця даних, в якій всі відповіді респондентів, надані для зворотних пунктів, були інвертовані. Були протестовані моделі для шкали екзистенційної тривоги: трифакторна, однофакторна для всіх пунктів шкали, однофакторна модифікована (скорочена). При оцінці моделей враховувалися індекси відповідності: CFI і TLI (якщо > 0,9 – модель вважалася прийнятною), RMSEA і SRMR (модель прийнятна, якщо ці показники < 0,08) (Brown, 2006). Для визначення надійності використано показники внутрішньої узгодженості ω Макдональда та α Кронбаха. Також для кращого розуміння латентної структури отриманих даних було застосовано експлораторний факторний аналіз (кількість факторів визначалася методом паралельного аналізу). Для перевірки конвергентної валідності, враховуючі відхилення від нормального розподілу більшості показників, були розраховані коефіцієнти кореляції Спірмена. Розподіл даних аналізувався з використанням критерія Шапіро-Уїлка.

Результати дослідження

Результати конфірмаційного факторного аналізу вказували на невідповідність трифакторних та однофакторної моделей емпіричним даним (табл.1). Аналіз факторних навантажень показав, що в однофакторній моделі чотири пункти (2, 4, 7, 9) отримали навантаження близьке до нуля або децю нижче за нуль, а ще три (10, 12, 13) – нижче за 0,4. Всі ці пункти були зворотними – тобто описували відсутність екзистенційної тривоги. (формулювання всіх пунктів надані у додатках 1 та 2). Подібні результати простежувалися для трифакторних моделей – з трьома корельованими факторами та з трьома факторами як проявом фактору другого порядку. З фактору тривоги щодо долі та смерті випадали пункти 2, 10, 12, з фактору тривоги щодо порожнечі та відсутності сенсу – пункт 7, з фактору тривоги, пов'язаної з почуттям провини та морального осудом, – пункти 4 та 9. З усіх зворотних пунктів лише один пункт 13 «Я знаю, що в житті є сенс» отримав факторне навантаження, вище за 0,4 (0,45). В моделі з трьома корельованими факторами всі три фактори мали тісні взаємозв'язки – в діапазоні 0,69-0,71.

Таблиця 1. Індекси придатності однофакторної та трифакторної моделей / Fit indices for one-factor and three-factor models

№	Модель/ Model	CFI	TLI	RMSEA	RMSEA 90% CI	SRMR
1	Однофакторна/ One-factor	0,637	0,564	0,110	0,091 0,130	0,136
2	Трифакторна з корельованими факторами та трифакторна з фактором другого порядку/ Three-factor with correlated factors and three-factor with a second-order factor	0,737	0,647	0,111	0,087 0,136	0,124

Експлораторний факторний аналіз, базований на методі головних компонент, дав двофакторне рішення: один фактор був завданий всіма прямими пунктами та зворотним пунктом 13 «Я знаю, що в житті є сенс» (діапазон факторних навантажень 0,33 для пункту 13 – 0,73 для пункту 5 «Я часто хвилююся, тому що відчуваю себе винним (винною)»), другий – зворотними пунктами без пункту 13 (з діапазоном факторних навантажень 0,41 – 0,56, окрім дуже низького

навантаження 0,27 для пункту 4, в якому йдеться про відсутність почуття провини). Кореляція між факторами була дуже слабкою: 0,13.

Паралельний аналіз, проведений різними методами факторного аналізу, давав трифакторне рішення, при якому самий слабкий (пояснював біля 5% загальної дисперсії), але окремих, фактор був утворений пунктами 3 та 13, що стосуються питання сенсу життя, та пунктом 1 – хвилюванням щодо смерті. Два інші фактори

об'єднували прямі пункти (біля 20% дисперсії) та зворотні пункти (біля 10% дисперсії). Окремо проведений аналіз кореляцій між пунктами опитувальника показав, що зворотні пункти слабо корелюють між собою, однак майже не мають статистично значущих кореляцій з прямими пунктами. Виключенням є пункт 13, який не корелює з іншими

зворотними пунктами, але має значущі кореляції з прямими пунктами.

Враховуючи результати попереднього аналізу, було перевірено скорочену однофакторну модель, до якої увійшли всі прямі пункти опитувальника та пункт 13 про сенс життя (табл.2). За всіма показниками ця модель на прийнятному рівні узгоджується з емпіричними даними.

Таблиця 2. Індекси придатності скороченої однофакторної моделі та її модифікації / Fit indices of the reduced one-factor model and its modification

№	Модель / Model	CFI	TLI	RMSEA	RMSEA 90% CI	SRMR
1	Однофакторна скорочена / One-factor reduced	0,967	0,936	0,076	0,022 – 0,122	0,072
2	Однофакторна скорочена з коваріацією двох залишків / One-factor reduced with covariance of two residuals	0,986	0,978	0,044	0 – 0,1	0,057

Введення у скорочену однофакторну модель лише однієї модифікації – коваріації залишків пунктів 5 та 6 (рис.), значно покращує її якість – всі показники вказують на гарну відповідність моделі даним. Обидва пункти відносяться до домену «почуття провини та моральний осуд». Факторні навантаження пунктів такого скороченого опитувальника варіюють від 0,39 до 0,86. Внутрішня узгодженість є задовільною: $\omega = 0,76$; $\alpha = 0,74$. Розподіл показників екзистенційної тривоги,

розраховані як середні значення для сьомі пунктів скороченого опитувальника, за критерієм Шапіро-Уїлка відрізняється від нормального ($p = 0,004$), однак асиметрія не перевищує помилки асиметрії (0,17 та 0,20 відповідно), а експес залишається в межах двох помилок (-0,62 та 0,41 відповідно). Середній показник екзистенційної тривоги для досліджуваної вибірки склав 1,75 (в діапазоні від 1 до 3) зі стандартним відхиленням 0,44.

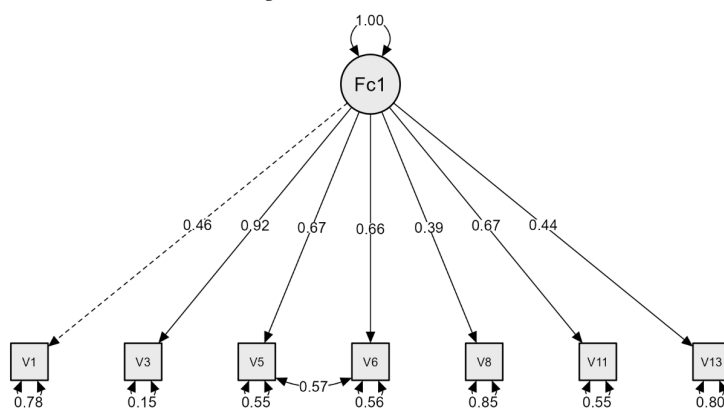

Рисунок. Однофакторна скорочена модель з коваріацією залишків пп. 5 та 6 / One-factor reduced model with covariance of residuals of items 5 and 6

Результати перевірки конвергентної валідності скороченого опитувальника надані у табл.3. Екзистенційна тривога на помірному рівні позитивно корелює з показниками тривоги за шкалою Бека та з афективними й поведінковими проявами екоотривоги. Більш слабкі, однак також помірні кореляції встановлені

для двох показників суб'єктивного благополуччя – негативна кореляція із задоволеністю життя та позитивна кореляція з негативними переживаннями. Слабкими є кореляції з позитивними переживаннями (негативний зв'язок) та румінацією / застрганням на екологічних проблемах (позитивний зв'язок).

Таблиця 3. Показники кореляції екзистенційної тривоги з іншими шкалами / Correlation of existential anxiety with other scales

Шкала / Scale	Spearman's r	p-value
Позитивні переживання / Positive experiences	-0,25	0,056
Негативні переживання / Negative experiences	0,42	< ,001
Задоволеність життям / Life satisfaction	-0,47	< ,001
Екоотривога: афективні симптоми / Ecoanxiety: affective symptoms	0,54	< ,001
Екоотривога: румінація / Ecoanxiety: rumination	0,28	0,031
Екоотривога: поведінкові симптоми / Ecoanxiety: behavioral symptoms	0,56	< ,001
Екоотривога: власний вплив / Ecoanxiety: self-impact	0,39	0,002
Шкала тривоги Бека / Beck Anxiety Scale	0,60	< ,001

Обговорення

Метою даної роботи була розробка україномовної адаптації для підлітків опитувальника екзистенційної тривоги (Weems, 2024). Розробники вихідного опитувальника, який включає пункти з описом трьох типів екзистенційних переживань, вважали, що його структура є ієрархічною й може бути описана через три фактори з фактором другого порядку (Weems et al., 2004; Weems, 2004). У своїй аргументації автори зверталися до концепції Тіллаха, яку було взято за основу при розробці опитувальника. Згідно цієї концепції, екзистенційна тривога, хоча й охоплює три домени, є цілісним феноменом. Емпірична перевірка, проведена розробниками опитувальника на даних різних вибірок, показала, що ієрархічна модель набагато краще описує дані, ніж однофакторна модель (Weems et al., 2004; Weems et al., 2006). Однак показники ієрархічної моделі також не були задовільними та вказували на недостатню узгодженість з даними ($CFI = 0,88$ та $GFI = 0,92$ для вибірки дорослих, $CFI = 0,88$, $TLI = 0,89$, $RMSEA = 0,07$ для вибірки підлітків), що автори пояснювали бінарним типом відповідей.

Результати нашого дослідження підтверджують гіршу якість однофакторної моделі у порівнянні з трифакторними, однак вони також вказують на неузгодженість з даними як однофакторної, так й трифакторних моделей. Наші показники узгодженості близькі до тих, які були встановлені Weems et al. (2006) для трифакторної моделі з некорельованими факторами ($CFI = 0,52$, $TLI = 0,49$, $RMSEA = 0,15$).

Слід звернути увагу на те, що отримані нами низькі індекси обумовлені «десинхронізацією» в оцінюванні респондентами прямих та зворотних пунктів. Лише міра згоди з тим, що життя має сенс, корелювала з оцінкою проявів екзистенційної тривоги у себе. Всі інші прояви «екзистенційної рівноваги» не були пов'язані з екзистенційними занепокоєннями. Тобто, опозицію екзистенційній тривозі складає лише визнання, що життя має сенс. Ані відсутність почуття провини, ані покладання на долю, ані відсутність сумнівів у колишніх смислах не заважають екзистенційній тривозі. На це вказували результати конфірмаційного та експлораторного факторного аналізу, це було підтверджено аналізом інтеркореляцій пунктів опитувальника. Тому для вимірювання екзистенційної тривоги у підлітків ми зупинилися лише на прямих пунктах, в яких описуються прояви екзистенційної тривоги, приєднавши до них, як зворотний пункт, впевненість у сенсі життя в цілому.

Така скорочена версія опитувальника має однофакторну структуру, що було підтримано результатами конфірмаційного факторного аналізу. На одновимірність конструкту екзистенційної тривоги вказують також van Bruggen et al., (2017). Було підтверджено надійність нашої скороченої адаптації опитувальника, який за внутрішньою узгодженістю не поступаєсть їй навіть перевищує значення, встановлені для опитувальника з більшою кількістю пунктів (Weems, 2024).

Значні позитивні кореляції екзистенційної тривоги з показником тривоги по шкалі Бека та з показниками еко-тривоги, а також слабкіші за них негативна кореляція із задоволеністю життям та позитивна кореляція з

негативними переживаннями підтверджують конвергентну валідність. Відсутність значущої кореляції з позитивними переживаннями та слабка кореляція з еко-румінаціями свідчать про дискримінантну валідність скороченої версії опитувальника екзистенційної тривоги.

Результати психометричної перевірки дають підстави для використання скороченої україномовної версії опитувальника екзистенційної тривоги у дослідженнях ментального здоров'я, психологічного благополуччя, особистісного розвитку підлітків. Отримані показники дають орієнтири, які можуть допомогти у психологічній практиці. Разом з тим, оскільки кінцева модель є результатом переосмислення вихідних моделей в ході аналізу даних, бажана додаткова перевірка структури та надійності скороченої версії опитувальника на іншій вибірці.

Висновки

Український переклад адаптованого для підлітків опитувальника екзистенційної тривоги EAQ перевірено на вибірці, до якої увійшли 141 підліток. Встановлено, що зворотні твердження опитувальника, в яких йдеться про відсутність почуття провини, про покладання на долю, а також про відсутність сумнівів у колишніх смислах, не сприяють, а заважають діагностичній екзистенційній тривозі. Запропоновано скорочений опитувальник, до якого включено п'ять тверджень з описом трьох типів проявів екзистенційної тривоги разом з твердженням про віру у сенс життя в цілому. Надано емпіричні підстави для розгляду екзистенційної тривоги як однофакторного конструкту. Підтверджено внутрішню узгодженість, конвергентну та дивергентну валідність скороченої україномовної версії опитувальника екзистенційної тривоги для підлітків.

Україномовний скорочений опитувальник екзистенційної тривоги у підлітків (EAQ-UA) (додаток 1) може бути рекомендований для досліджень ментального здоров'я, психологічного благополуччя, особистісного розвитку підлітків, а також у практичній роботі психолога.

Декларація про використання штучного інтелекту. В роботі над цією статтею було використано інструменти штучного інтелекту для перевірки правопису та вдосконалення стилю тексту. Задум, зміст та наукові результати є авторськими. Текст був перевірений та відредагований автором.

Список літературних джерел

- Кряж І., Баранов В. Психометрична перевірка україномовної версії шкали еко-тривоги Т. Хогт (HEAS-UA). *Інсайт: психологічні виміри суспільства*. 2025. № 13. С. 117–141. DOI: <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2025-13-6>
- Олефір В., Боснюк В. Адаптація українськомовної версії шкали задоволеності життям Е. Дінера. *Наука і освіта*. 2024. № 2. С. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-9>
- Олефір В.О., Боснюк В.Ф., Малофейкіна К.О. Валідизація і вимірвальна інваріантність української версії шкали позитивних і негативних переживань (SPANE). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. 2021. № 71. С. 34–42. DOI: <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04>
- УКІПТ. Шкала тривожності Бека (Beck Anxiety Inventory, BAI; українська адаптована версія) [Публікація PDF-формату Шкала-Тривоги-Бека.pdf]. URL: <https://i-cbt.org.ua/wp->

- content/uploads/2017/11/%D0%A8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D0%A2%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%B8-%D0%91%D0%B5%D0%BA%D0%B0.pdf?utm_source=c_hatgpt.com
- Франка В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків, 2016. 160 с.
- Berman S. L., Weems C. F., Stickle T. R. (2006). Existential anxiety in adolescents: Prevalence, structure, association with psychological symptoms and identity. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 303-310. <https://doi.org/10.1007/s10964-006-9032-y>
- Cianconi P., Hanife B., Grillo F., Betro S., Lesmana C.B.J., Janiri L. Eco-emotions and Psychoterratic Syndromes: Reshaping Mental Health Assessment Under Climate Change. *The Yale Journal of Biology and Medicine*, 2023. 96(2). 211–226. URL: <https://doi.org/10.59249/earx2427>
- Cooper M. (2003). *Existential Therapies*. London: Sage. 288 p. URL: <https://dokumen.pub/existential-therapies-reprnbsped-0761973206-0761973214-9780761973201-9780761973218.html>
- Erikson E. H. *Identity: Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company. 1968. 336 p.
- Fuchs T. Existential vulnerability: Toward a psychopathology of limit situations. *Psychopathology*, 2013. 46(5). 301–308. DOI: <https://doi.org/10.1159/000351838>
- Glas G. Anxiety: Animal reactions and the embodiment of meaning. In B. Fulford, K. Morris, J. Z. Sadler, & G. Stanghellini (Eds.), *Nature and narrative: An introduction to the new philosophy of psychiatry* 2003. P.269–282. URL: https://www.researchgate.net/publication/28647810_Anxiety_-_animal_reactions_and_the_embodiment_of_meaning
- Tillich P. *The courage to be*. New Haven; London: Yale University Press. 1952. 188 p. URL: <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2017/07/the-courage-to-be.pdf>
- van Bruggen V., ten Klooster P., Westerhof G., Vos J., de Kleine E., Bohlmeijer E., Glas G. The Existential Concerns Questionnaire (ECQ)—Development and Initial Validation of a New Existential Anxiety Scale in a Nonclinical and Clinical Sample. *Journal of Clinical Psychology*, 2017. 73. 1692–1703. <https://doi.org/10.1002/jclp.22474>
- van Bruggen V., Vos J., Westerhof G., Bohlmeijer E., Glas G. Systematic review of existential anxiety instruments. *Journal of Humanistic Psychology*, 2015. 55. 173–201. <https://doi.org/10.1177/0022167814542048>
- Weems C. F. Existential Anxiety Questionnaire (EAQ) Development and Scoring Information. 2004. https://www.researchgate.net/publication/317068471_Existential_Anxiety_Questionnaire_EAQ_Development_and_Scoring_Information
- Weems C.F. *The Existential Anxiety Questionnaire (EAQ) User Guide: Original Scale Scoring, Reliability and Validity, Child-Youth Report, Spanish, Chinese, Dutch, Polish, Slovak Translations*. Author content. 2024. DOI: 10.13140/RG.2.2.34448.62726 https://www.researchgate.net/publication/380999443_The_Existential_Anxiety_Questionnaire_EAQ_User_Guide_Original_Scale_Scoring_Reliability_and_Validity_Child-Youth_Report_Spanish_Chinese_Dutch_Polish_Slovak_Translations
- Weems C. F., Costa N. M., Dehon C., Berman S. L. Paul Tillich's theory of existential anxiety: A preliminary conceptual and empirical analysis. *Anxiety, Stress, & Coping*, 2004. 17. 383-399. <https://doi.org/10.1080/10615800412331318616>
- Weems C.F., Poleacovsch C., Feinstein S., Nartey M. Existential anxiety, psychological flexibility, and deep resilience to climate crises. *Front Psychol*. 2025. 16:1628080. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1628080> <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12590975/>
- Weems C.F., Russell J.D., Neill E.L., Berman S.L., Scott B.G. Existential Anxiety Among Adolescents Exposed to Disaster: Linkages Among Level of Exposure, PTSD, and Depression Symptoms. *J Trauma Stress*. 2016. 29(5):466-473. <https://doi.org/10.1002/jts.22128>
- Yalom, I. D. *Existential Psychotherapy*. New York: Basic Books. 1980. 416 p.
- I. KRYAZH (Iryna Kryazh)
Doctor of Psychological Sciences, Professor,
Department of Applied Psychology,
V.N. Karaz'in Kharkiv National University
Maydan Svobody 4, Kharkiv, Ukraine
E-mail: ikryazh@karazin.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9616-5891>
- I. LOGVINENKO (Iryna Logvinenko)
Master's student, Faculty of Psychology,
V.N. Karaz'in Kharkiv National University
Maydan Svobody 4, Kharkiv, Ukraine
E-mail: logvinenko@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-8357-0161>

UKRAINIAN EXISTENTIAL ANXIETY QUESTIONNAIRE (EAQ) ADAPTATION FOR ADOLESCENTS

This article presents the results of developing and validating a Ukrainian-language adaptation of the existential anxiety questionnaire (EAQ) for adolescents. The sample included 141 students in grades 10-11, aged 14-17 (M = 15.8 years, SD = 0.71, 85 girls and 56 boys). An analysis of the questionnaire factor structure revealed that inverse statements, which refer to the absence of guilt, trust in fate, and doubts about previous life meanings, interfere with the diagnosis of existential anxiety. A shortened 7-item questionnaire is proposed, which includes six statements describing three types of existential anxiety manifestations, along with a statement about belief in the meaning of life in general. Empirical grounds for considering existential anxiety as a single-factor construct are provided. The internal consistency ($\omega = 0.76$) of the abbreviated Ukrainian-language version of the Existential Anxiety Questionnaire for Adolescents (EAQ-UA) was confirmed. Existential anxiety moderate positive correlations with the Beck Anxiety Inventory and eco-anxiety scores, as well as a weaker negative correlation with life satisfaction and a positive correlation with negative experiences, support convergent validity. The absence of a significant correlation with positive experiences and a weak correlation with rumination support the discriminant validity of the abbreviated version of the EAQ-UA.

Keywords: *existential anxiety, subjective well-being, eco-anxiety, confirmatory factor analysis, psychometric assessment, adolescence*

References

- Kryazh, I., & Baranov, V. (2025). Psychometric Evaluation of the Ukrainian Version of the Hogg Eco-Anxiety Scale (HEAS-UA). *Insight: the psychological dimensions of society*, 13, 117–141. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2025-13-6> [in Ukrainian].

- Olefir, V., & Bosniuk, V. (2024). Adaptation of Ukrainian version of the Satisfaction With Life Scale by E. Diner. *Science and education*, 2, 64-72. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-9> [in Ukrainian].
- Olefir, V., Bosniuk, V., & Malofeikina, K. (2021). Validation and measurement invariance of the Ukrainian version of the Scale of Positive and Negative Experiences (SPANE). *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series Psychology*, (71), 34-42. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04> [in Ukrainian].
- Ukrainian Institute of Cognitive Behavioral Therapy. (2017). Beck Anxiety Inventory (BAI): Ukrainian adapted version [PDF]. <https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Шкала-Тривоги-Бека.pdf> [in Ukrainian].
- Frankl, V. (2016). *Ein Psycholog erlebt das Konzentrationslager. Man's Search for Meaning*. Kharkiv. [in Ukrainian].
- Berman, S. L., Weems, C. F., & Stickle, T. R. (2006). Existential anxiety in adolescents: Prevalence, structure, association with psychological symptoms and identity. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 303-310. <https://doi.org/10.1007/s10964-006-9032-y>
- Cianconi, P., Hanife, B., Grillo, F., Betro, S., Lesmana, C.B.J., & Janiri, L. (2023). Eco-emotions and Psychoterratic Syndromes: Reshaping Mental Health Assessment Under Climate Change. *The Yale Journal of Biology and Medicine*, 96(2), 211-226. URL: <https://doi.org/10.59249/earx2427>
- Cooper, M. (2003). *Existential Therapies*. London: Sage. URL: <https://dokumen.pub/existential-therapies-reprnbsped-0761973206-0761973214-9780761973201-9780761973218.html>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company.
- Fuchs, T. (2013). Existential vulnerability: Toward a psychopathology of limit situations. *Psychopathology*, 46(5), 301-308. DOI: <https://doi.org/10.1159/000351838>
- Glas, G. (2003). Anxiety: Animal reactions and the embodiment of meaning. In B. Fulford, K. Morris, J. Z. Sadler, & G. Stanghellini (Eds.), *Nature and narrative: An introduction to the new philosophy of psychiatry*. URL: https://www.researchgate.net/publication/28647810_Anxiety_-_animal_reactions_and_the_embodiment_of_meaning
- Tillich, P. (1952). *The courage to be*. New Haven; London: Yale University Press. 188 p. URL: <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2017/07/the-courage-to-be.pdf>
- van Bruggen, V., ten Klooster, P., Westerhof, G., Vos, J., de Kleine, E., Bohlmeijer, E., & Glas, G. (2017). The Existential Concerns Questionnaire (ECQ)—Development and Initial Validation of a New Existential Anxiety Scale in a Nonclinical and Clinical Sample. *Journal of Clinical Psychology*, 73, 1692-1703. <https://doi.org/10.1002/jclp.22474>
- van Bruggen, V., Vos, J., Westerhof, G., Bohlmeijer, E., & Glas, G. (2015). Systematic review of existential anxiety instruments. *Journal of Humanistic Psychology*, 55, 173-201. <https://doi.org/10.1177/0022167814542048>
- Weems, C. F. (2004). Existential Anxiety Questionnaire (EAQ) Development and Scoring Information. https://www.researchgate.net/publication/317068471_Existential_Anxiety_Questionnaire_EAQ_Development_and_Scoring_Information
- Weems, C.F. (2024). *The Existential Anxiety Questionnaire (EAQ) User Guide: Original Scale Scoring, Reliability and Validity, Child-Youth Report, Spanish, Chinese, Dutch, Polish, Slovak Translations*. Author content. DOI: 10.13140/RG.2.2.34448.62726 https://www.researchgate.net/publication/380999443_The_Existential_Anxiety_Questionnaire_EAQ_User_Guide_Original_Scale_Scoring_Reliability_and_Validity_Child-Youth_Report_Spanish_Chinese_Dutch_Polish_Slovak_Translations
- Weems, C. F., Costa, N. M., Dehon, C., & Berman, S. L. (2004). Paul Tillich's theory of existential anxiety: A preliminary conceptual and empirical analysis. *Anxiety, Stress, & Coping*, 17, 383-399. <https://doi.org/10.1080/10615800412331318616>
- Weems, C.F., Poleacovsch, C., Feinstein, S., Nartey, M. (2025). Existential anxiety, psychological flexibility, and deep resilience to climate crises. *Front Psychol*. 16:1628080. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1628080>
- <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12590975/>
- Weems, C.F., Russell, J.D., Neill, E.L., Berman, S.L., Scott, B.G. (2016). Existential Anxiety Among Adolescents Exposed to Disaster: Linkages Among Level of Exposure, PTSD, and Depression Symptoms. *J Trauma Stress*. 29(5):466-473. <https://doi.org/10.1002/jts.22128>
- Yalom, I. D. (1980). *Existential Psychotherapy*. New York: Basic Books.

Додаток 1.

Опитувальник екзистенційної тривоги для підлітків (ЕТП).

Інструкція: Нижче надані твердження, які описують різні почуття стосовно життя. Будь ласка, оберіть для кожного висловлювання той варіант відповіді, який найкраще описує ваші почуття. Використовуйте шкалу від 1 до 3, де:

- 1 – зовсім ні
- 2 – трохи
- 3 – дуже

Пункти, які увійшли до опитувальника ЕТП	№ у EAQ
1. Я часто думаю про старіння і смерть. Думка про подібні речі змушує мене хвилюватися.	1
2. Я часто хвилююся, що ні в чому не має сенсу.	3
3. Я часто хвилююся, тому що відчуваю себе винним (винною).	5
4. Я часто хвилююся, тому що відчуваю, що зробив (зробила) не все, що має робити хороша людина.	6
5. Я часто думаю, що речі, які колись були важливі для мене, більше не мають сенсу.	8
6. Я часто думаю про те, що буде зі мною і чим буду займатися у своєму житті. Думки про такі речі змушують мене хвилюватися.	11
7. Я знаю, що в житті є сенс.	13

Прямі пункти: 1-6, зворотний пункт: 7 (відповіді інвертуються).

Додаток 2.

Пункти, які були виключені з опитувальника ЕТП (надані з номерами цих пунктів у EAQ):

- 2. Мене не хвилює те, що зі мною буде. Я не хвилююся про те, що буду робити в своєму житті. Я приймаю все, що станеться.

4. Я не турбуюсь через свою провину. Я й не думаю про це.
7. Я ніколи не думаю, що те, у що я раніше вірив, більше не має сенсу.
9. Я ніколи не хвилююся через те, що не зробив усього, що мала б зробити хороша людина.
10. Я не турбуюся про старіння чи смерть. Я готовий (готова) до всього, що станеться.
12. Мене не хвилює те, що зі мною станеться або що я буду робити в житті. Я впевнений (впевнена), що все вирішиться

Конфлікт інтересів: автори засвідчують, що, незважаючи на те, що один із авторів статті є членом редакційної колегії цього журналу, процес рецензування, прийняття рішення щодо публікації та редагування проводилися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю процесу.

Conflict of Interest: The authors certifies that, although one of the authors of the article is a member of the editorial board of this journal, the peer review, publication decision, and editorial processes were conducted independently, without their participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 (The article was received by the editors 18.10.2025)

Стаття рекомендована до друку 18.02.2026 (The article is recommended for printing 18.02.2026)

Опублікована 28.05.2026 (Published 28.05.2026)